

Brazylia

PRZEWODNIK RYNKOWY

© PAIH S.A.

Niniejsza publikacja ma charakter informacyjny.
Została opracowana na podstawie informacji uznanych za wiarygodne
i nie stanowi wykładni ani opinii prawnej.

Wydawca: Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.

Warszawa, 22 lipca 2022

Spis treści

1. Informacje ogólne.....	4
2. Perspektywiczne sektory.....	7
3. Brazylia i Covid 19.....	12
4. Bariery wejścia na rynek brazylijski.....	13
5. Kultura biznesu.....	14

W ubiegłym roku nastąpił 4,6% wzrost PKB w porównaniu z 2020 r. Brazylijska gospodarka odrobiła straty spowodowane pandemią COVID-19 z 2020, kiedy to poziom PKB obniżył się o 3,9%. Według IBGE (Brazylijski Instytut Geograficzno-Statystyczny) wzrost gospodarczy spowodowany jest głównie wzrostem usług (4,7%) i przemysłu (4,5%), które razem stanowią 90% PKB kraju. Z drugiej strony rolnictwo spadło o 0,2% w 2020 r. Wzrost usług nastąpił głównie w takich sektorach jak transport, magazynowanie i poczta oraz przewozy pasażerskie, technologia informacyjna i komunikacja. W przemyśle pozytywny wynik odnotowało budownictwo, które wzrosło o 9,7%. Pozytywny wynik odnotowały również przemysły wytwórcze (4,5%), na co wpływ miały głównie takie czynniki, jak wzrost produkcji maszyn i urządzeń, metalurgii i motoryzacji. Przemysł wydobywczy wzrósł o 3,0% dzięki wzrostowi wydobycia rudy żelaza.

W ostatnich latach, z powodu kolejnych kryzysów, brazylijski PKB wykazuje wznosy i upadki. Kryzys gospodarczy, który rozpoczął się pod koniec rządów prezydent Dilmy Rousseff, a później skutki pandemii znacznie wpłynęły na ostatnie wyniki.

Wszystkie elementy popytu krajowego wzrosły w 2021 r., w przeciwieństwie do tego, co miało miejsce w 2020 r. Konsumpcja gospodarstw domowych wzrosła o 3,6%, a konsumpcja rządowa o 2,0%. W 2020 roku składowe te spadły odpowiednio o 5,4% i 4,5%.

Pomimo wzrostu PKB, Brazylia spadła na 13 pozycję w stosunku do największych ekonomii świata. Warto zwrócić uwagę, że do 2020 r. Brazylia plasowała się w pierwszej dziesiątce. Spadek ten spowodowany był głównie wahaniami wartości reala w porównaniu do dolara w ubiegłym roku.

Brazylijska gospodarka znajduje się w trudnym momencie. Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych uznawany za wskaźnik inflacyjny osiągnął zakumulowany wzrost o 10,06% w 2021 r. Od końca 2021 obserwuje się w Brazylii dość wysoki wskaźnik niewypłacalności kredytowej, związany z inflacją wahającą się już w granicach 12% w 2022 r., co ma negatywny wpływ na siłę nabywczą gospodarstw domowych. Oprócz tego wzrost stóp procentowych powoduje wzrost kosztów zadłużenia.

Brazylia zakończyła 2021 r. z 12 milionami bezrobotnych. Stopa bezrobocia spadła z 13,8% w 2020 r. do 13,2%. Pomimo niewielkiego spadku bezrobocia w 2021 r., w ostatnich miesiącach

ożywienie na rynku pracy uległo spowolnieniu, a wzrost liczby zatrudnionych również spadł. W opinii analityków bezrobocie będzie utrzymywać się na wysokim poziomie w 2022 r. w związku z utrzymującą się inflacją, wysokimi stopami procentowymi, spadającymi dochodami rodzin i niepewnością związaną z sytuacją fiskalną kraju, oraz nadchodzącymi wyborami prezydenckimi. Na prognozy ekonomiczne dodatkowo negatywnie wpływa wojna pomiędzy Rosją i Ukrainą, która może hamować globalny wzrost — w tym Brazylii, która była głównym importerem rosyjskich nawozów.

Deficyt pierwotny budżetu federalnego zamknął się w 2021 r. kwotą 35,073 mld reais, co oznacza spadek realny o 95,5% w stosunku do wyniku ujemnego 743,255 mld reais zanotowanych w 2020 r. (10% PKB). Jest to najmniejszy poziom deficytu od 2014 r., co wiąże się ze wzrostem przychodów i redukcją wydatków związanych z pandemią COVID-19.

W 2021 r. brazylijski import wyniósł 219,4 mld USD, czyniąc Brazylię dwudziestym dziewiątym importerem świata. Brazylijski eksport wyniósł 280,4 mld USD, plasując Brazylię jako dwudziesty piąty eksporter świata. Pomimo tego, iż Brazylia jest największą ekonomią Ameryki Łacińskiej i rynkiem o ogromnych możliwościach, poziom handlu zagranicznego nie odpowiada swojemu potencjałowi.

Bilans handlowy Brazylii w 2021 r. odnotował nadwyżkę w wysokości 61 mld USD. Wartość ta oznacza wzrost o 21,1% w porównaniu z 2020 r. i jest wyższa od rekordowej kwoty 56 mld USD z 2017 r. Eksport w 2021 r. wzrósł o 34% w porównaniu do 2020 r., podczas gdy import wzrósł o 38,2%.

W imporcie nastąpił wzrost popytu na nakłady i półprodukty o 45,7%, a wśród nich nakłady rolnicze, elektronika i petrochemia. Nastąpił wzrost importu paliw o 87,1% i energii elektrycznej o 89%. Oprócz tego odnotowano 77,1% wzrostu w imporcie leków, a konkretnie szczepionek. Do najczęściej importowanych produktów w Brazylii należą nawozy, ropa naftowa lub bitumiczne oleje mineralne, produkty farmaceutyczne, rurki termoelektryczne, sprzęt telekomunikacyjny oraz części i akcesoria samochodowe.

W 2021 r. zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Brazylii odnotowały ponad stu procentowy wzrost osiągając poziom 58 mld US\$, czyniąc Brazylię 7 największym miejscem docelowym tych inwestycji.

Istnieje duże rozwarstwienie społeczne, gdzie około 50% gospodarstw domowych należy do niższych klas społecznych E i D, które zarabiają do 2,8 tysiący reali miesięcznie. Klasa A i B stanowią ok. 16%. Brazylija posiada ok. 160 milionów użytkowników Internetu, oraz ponad 150 milionów użytkowników mediów społecznościowych. Brazylijski konsument lubi nowości oraz nowe technologie i jest trzecim na świecie krajem z największą liczbą użytkowników mediów społecznościowych.

Źródło: Valor Econômico

2. Perspektywiczne sektory

I. Fintechs

Według Global Fintech Rankings Brazylija zajmuje pierwsze miejsce w regionalnym rankingu innowacyjności finansowej dla Ameryki Łacińskiej i Karaibów, co daje jej 14. miejsce w globalnym porównaniu. Kraj znalazł się na tej pozycji w głównej mierze dzięki wysokiej ocenie ekosystemu fintechowego w mieście São Paulo, który jest uważany za jeden z największych na świecie. Według raportu opracowanego na podstawie algorytmu i analizy danych zebranych przez StartupBlink, stolica São Paulo awansowała o jedną pozycję w stosunku do rankingu z 2019 r. Dzięki temu miasto znalazło się w pierwszej czwórce listy, ustępując jedynie San Francisco (USA), Londynowi (Anglia) i Nowemu Jorkowi (USA), a wyprzedzając takie miasta jak Tel Awiw (Izrael), Berlin (Niemcy), Boston (USA) i Los Angeles (USA).

Ogólne inwestycje w startupach w Brazylii wyniosły 9,4 miliardy USD w 2021 r. Kwota ta była najwyższa w serii historycznej, rozpoczętej w 2011 r. i 2,5 razy większa niż suma zainwestowanych środków w 2020 r. W ramach zeszłorocznych inwestycji, warto zwrócić uwagę, że sektorem który otrzymał najwięcej środków były startupy finansowe – czyli fintech. W ramach 176 rund

inwestycyjnych w kraju, zgromadzone zostały 3,7 miliardy USD. Z powodu dużej dynamiki rynkowej, fuzje i przejęcia również pobiły rekord – odnotowano 44 ruchów M&A w 2021 r.

Najwięksi gracze na rynku Fintech w Brazylii pochodzą z różnych segmentów:

- Mercado BITCOIN (kryptowaluty),
- PagSeguro (środki płatności),
- EBANX (środki płatności),
- NUBank (usługi cyfrowe),
- Stone (środki płatności),
- PicPay (środki płatności),
- C6BANK (usługi cyfrowe),
- Creditas (kredyt),
- NEON (usługi cyfrowe),
- MINUTO SEGUROS (insurtech).

Zrównoważony podział segmentów wśród gigantów odzwierciedla się również w ogólnym podziale fintechów w Brazylii według kategorii działalności:

- Kredyt (15,66%),
- Środki płatnicze (15,58%),
- Backoffice (14,49%),
- Usługi cyfrowe (8,88%),
- Technologia (8,29%).

Duża część tego sektora w Brazylii jest ukierunkowana w formacie B2B – czyli oferuje się usługi i technologie które są wykorzystywane bezpośrednio i dopasowane indywidualnie do innych firm.

Źródło: Olhar Digital / CNN Brasil

II. Transport i kolejnictwo

Transport pasażerski

Szczególny akcent kładzie się na rozwój i budowę nowych systemów metra, kolei podmiejskich i linii tramwajowych. Polskie firmy mają doświadczenie w tego typu projektach na rynku brazylijskim. Niektóre z nich zdobyły kontrakty w największych miastach, takich jak São Paulo i Rio de Janeiro. Nowe projekty w których polskie firmy mają szansę wziąć udział w przetargach obejmują poniższe dziedziny:

- pociągi,
- systemy trakcyjne,
- podstacje zasilające,
- systemy TCMS (Train Control and Monitoring System),
- systemy informacji pasażerskiej,
- systemy rozjazdów i zwrotnic.

Przewidziane są duże przetargi na zakup pociągów dla Metro w São Paulo, na pociągi pasażerskie dla nowej linii międzymiastowej São Paulo – Campinas, dla nowej linii tramwajowej w stolicy Brasilia, jak również dla nowoczesnego systemu tramwajów w Porto Alegre.

Transport towarowy

Kwestia rozwoju transportu kolejowego jest dla Brazylii kluczowa, gdyż obecnie system transportu towarów typu commodities (soja, kukurydza, rudy żelaza i inne), oparty głównie na transporcie drogowym, nie jest w stanie obsłużyć zwiększającego się eksportu. Koszty i czas transportu zaczynają tworzyć logistyczne wąskie gardło.

Obecnie planowanych jest wiele linii towarowych łączących stany interioru (zwłaszcza Mato Grosso, Mato Grosso do Sul, Minas Gerais) i polskie firmy są w stanie oferować produkty i rozwiązania w następujących obszarach:

- lokomotywy, a także uczestniczyć w transformacji lokomotyw typu diesel i diesel-elektryczne na lokomotywy elektryczne;

- wagony towarowe, zwłaszcza wyspecjalizowane – istnieje możliwość inwestycji (joint venture) w obecnych fabrykach brazylijskich, jak i budowa nowych zakładów we współpracy z miejscowymi partnerami;
- systemy TCMS (Train Control and Monitoring System);
- system rozjazdów i zwrotnic;
- udział w budowie torów, podstacji itp.

W sektorze transportowym istnieje również perspektywa udziału w szybko rozwijającym się rynku autobusów elektrycznych. Polskie firmy będą w stanie zaoferować zarówno gotowe pojazdy jak i systemy trakcyjne (napędowe) na światowym poziomie.

Warto również zwrócić uwagę na działanie programu zezwoleń (Pro Trilhos), utworzonego w ubiegłym roku, który przewiduje przyznawanie zezwoleń dla sektora kolejowego, umożliwiając swobodną inicjatywę na rynku kolejowym. W ten sposób zezwolono sektorowi prywatnemu na budowę i eksploatację linii kolejowych, linii średnicowych, stacji i terminali kolejowych. Projekt obecnie przewiduje inwestycje o wartości ponad 200 miliardów reali w najbliższych latach.

Źródło: Olhar Digital / CNN Brasil; Revista Ferroviária

III. Sektor sanitarny

Sektor sanitarny prezentuje możliwości importu towarów do Brazylii. Pandemia koronawirusa obnażyła trudności w tym sektorze uwidaczniając, iż ponad 35 mln Brazylijczyków nie ma dostępu do uzdatnionej wody, a ponad 100 mln nie ma kanalizacji. Dlatego też w 2020 roku została opublikowana nowa ustawa (Novo Marco Sanitário) dotycząca rozpowszechnieniu dostępu do zdatnej wody, oczyszczaniu ścieków oraz kwalifikacji usług w tym sektorze.

Plan uniwersalizacji obejmuje działania i modernizację sektora do 2033 roku, co zgodnie z Krajowym Podstawowym Planem Sanitarnym (Plano Nacional de Saneamento Básico) powinno w tym okresie generować średni roczny obrót w wysokości 32 mld R\$. Takie plany mogą przynieść pewne trudności w tym sektorze. Jako najbardziej poszukiwane produkty wymienia się:

- wodomierze;
- nowe technologie uzdatniania wody i ścieków;
- nowe technologie zbierania śmieci;
- sztuczna inteligencja zapobiegająca stratom wody;
- orurowanie (PVC).

IV. Energia odnawialna

Sektor energii odnawialnej, a w szczególności energii słonecznej ma duży potencjał rozwoju w Brazylii. Pomimo wszystkich wyzwań, w 2021 r. rynek fotowoltaiki słonecznej w Brazylii nadal rósł powyżej oczekiwań i prognoz, a wymagania przewyższały dostępność produktów. Dzięki kilku subsydiom przyznanych przez organy publiczne, takim jak obniżenie podatku importowego, panele słoneczne zyskują na popularności wśród firm kupujących od dostawców z zagranicy. W pierwszym trymestrze 2022 roku import paneli słonecznych wzrósł o 200% w porównaniu z tym samym okresem w poprzednim roku, stając się 4 najbardziej importowanym produktem.

Ponadto, kryzys wodny, niepewność w zakresie gwarancji dostaw energii oraz wysokie ceny i taryfy zmotywowały konsumentów ze wszystkich sektorów do poszukiwania opcji w źródłach nowej generacji, przy masowej popularyzacji fotowoltaicznej energii słonecznej. Dostrzec również można chęć dywersyfikacji i poszukiwania dostawców spoza Chin.

V. Wyposażenie wnętrz

Na rynku wyposażenia wnętrz można zauważyć tendencje stworzenia w domu przestrzeni do home office. Ponieważ dziś praca miesza się z rutyną osobistą, pracownicy dużo inwestują we wszelkiego rodzaju materiały biurowe. Od mebli, przez artykuły dekoracyjne wraz z rozwojem domowego biura ludzie będą nadal inwestować znacznie więcej w te przedmioty. Oprócz tego, automatyka domowa jest tendencją, która ma usprawnić życie. Urządzenia można podłączyć do pracy z pilotami, oraz takie które komunikują się z telefonami komórkowymi i innymi technologiami są tendencją, która będzie się rozwijać na rynku brazylijskim.

VI. Gry elektroniczne

Sektor gier elektronicznych to rosnący rynek w Brazylii, ponieważ przyciąga uwagę osób w różnym wieku. Ten rosnący trend rynkowy, jeśli chodzi o import dotyczy zwłaszcza akcesoriów. Warto zwrócić uwagę, że Brazylia jest piątym konsumenckim rynkiem gier elektronicznych na świecie, ale dopiero 13. producentem gier. W tym roku rząd federalny Brazylii obniżył podatki importowe dla sektora gier, konsol i akcesoriów. W przypadku gier wideo z wbudowanymi ekranami (przenośnymi lub nie) i ich częściami, stawka została obniżona do zera. Jest to polityka mająca na celu rozwój sektora gier elektronicznych.

W ślad za popytem import w tym sektorze rośnie. Według danych zebranych przez Valor Data z Ministerstwa Rozwoju, Przemysłu, Handlu Zagranicznego i Usług (MDIC) w ubiegłym roku import konsol i maszyn do gier wideo wyniósł 114,9 mln USD, co stanowi wzrost o 31,7% w porównaniu do 2020 roku. Od stycznia do maja br. sprzedaż detaliczna wzrosła o 13%, a import konsol i maszyn wzrósł o 30%. Jest to sektor dynamicznie rozwijający się, gdzie coraz częściej oprócz hobby zaczyna się dostrzegać możliwości profesjonalne. Rynek gier jest różnorodny, produkuje się gry dla więcej niż jednego obszaru: gry rozrywkowe, gry edukacyjne, gry reklamowe, szkolenia firmowe oraz symulatory na określonym sprzęcie. Ważną informacją jest również użycie technologii dla gier w Brazylii: urządzenia mobilne (38%), następnie komputery PC (20%), konsole (17%), Internet (13%), rzeczywistość wirtualna/rzeczywistość rozszerzona (9%) oraz media społecznościowe (0,4%).

Źródło: Valor Econômico; FGV

3. Brazylia i Covid 19

Brazylia była jednym z krajów najmocniej dotkniętych pandemią koronawirusa. W 2021 r. brazylijska ekonomia jedynie zdołała odrobić straty z okresu pandemii a na 2022 r. przewidywania ekonomiczne są bardzo skromne. Kraj wzmaga się z problemem inflacji, wzrosły stopy procentowe oraz pojawiły się problemy w globalnym łańcuchu dostaw. W przypadku brak lub opóźnień w dostawach towarów z zagranicy, najbardziej ucierpiały sektory elektroniczne i części samochodowe.

W związku z pandemią wprowadzono również tymczasową obniżkę, do zera procent, stawki podatku importowego (II) na niektóre strategiczne z punktu widzenia pandemii towary, oraz usprawniono odprawę celną niektórych produktów medycznych i żywnościowych.

Ciekawym tematem jest rynek dóbr luksusowych, który zbyt mało ucierpiał podczas pandemii. W ubiegłym roku sektor odnotował wzrost sprzedaży produktów ekskluzywnych w porównaniu z 2020 r. Klasa średnia i wyższa, która inwestowała swoje pieniądze w produkty za granicą, zaczęła konsumować w kraju, czego rezultatem był średni wzrost o 51,74% we wrześniu 2021 r. w porównaniu z analogicznym okresem z 2020 r. Wiele luksusowych marek odnotowało ponad czterdziestoprocentowe wzrosty sprzedaży i kilka marek z tego sektora weszło na rynek brazylijski po raz pierwszy. Popyt na te towary spowodował zmianę zachowań marek, które zaczęły dostarczać brazylijskim konsumentom ekskluzywne kolekcje.

Pandemia odcisnęła widoczne piętno na zachowaniu konsumentów. Widać wzrost sprzedaży internetowej, oraz większą troskę o zdrowie fizyczne i psychiczne, a także o ochronę środowiska.

4. Bariery wejścia na rynek brazylijski

Brazylia jest historycznie protekcjonistycznym państwem. Fakt, że kraj należy do unii celnej Mercosul, sprawia, iż taryfy celne są dość wysokie, a także utrudnia proces zawierania umów o wolnym handlu. Z tej przyczyny Brazylia jest krajem mało zintegrowanym w globalnym łańcuchu

wartości, oraz posiada stosunkowo mało umów o wolnym handlu z innymi państwami. Dla porównania około 12% z całego brazylijskiego importu pochodzi z krajów z którymi Brazylia posiada umowę o wolnym handlu, a na przykład w Chile to aż 90%. Sprawia to, że średnia stosowana wartość taryfowa MFN (most favoured nation) wynosi 12%. Istnieje również niestabilność polityki komercyjnej związana z dość dużym poziomem taryf celnych skonsolidowanych, czyli maksymalnej wartości do jakiej taryfy mogą zostać podniesione. Przy małej ilości umów o wolnym handlu jest to element pewnej niestabilności polityki handlowej. Kolejnym czynnikiem jest niestabilność reala, co negatywnie wpływa na politykę eksportową czy inwestycyjną brazylijskich partnerów.

Podczas importu towarów do Brazylii najważniejszymi podatkami są (wszystkie te podatki są oblicze na podstawie klasyfikacji podatkowej towarów w Mercosul – NCM):

- ICMS (stanowy),
- IPI (federalny),
- PIS (federalny),
- COFINS (federalny),
- Podatek Importowy (II),
- Wkład interwencji w dziedzinie gospodarczej (CIDE) (federalny) – ważny w przypadku importu oprogramowania.

Produkty importowane przez Brazylię muszą być również zarejestrowane w poszczególnych agencjach regulacyjnych:

- ANVISA: leki, artykuły zdrowotne, sprzęt medyczny, kosmetyki, żywność.
- MAPA: nakłady rolnicze, napoje, produkty zwierzęce, produkty pochodzenia roślinnego, pestycydy.
- INMETRO: metrologia i ocena zgodności.
- IBAMA: ochrona środowiska.
- Narodowa Agencja Naftowa: smary.

Wiele sektorów w Brazylii jest szczególnie chronionych. Historycznie sektor motoryzacyjny jest przykładem agresywnej polityki protekcjonistycznej, która doprowadziła do tego, że dziś prawie 90% rynku stanowią lokalni producenci. Inne sektory szczególnie chronione to wyroby metalowe, żelazo i stal, sektor włókienniczy, mleczny oraz ubrania.

W 2020 r. zakończyły się negocjacje dotyczące politycznych i ekonomicznych filarów traktatu o wolnym handlu między Mercosul i Unią Europejską. Umowa ta, która jeszcze nie była ratyfikowana, będzie stanowić jedną z największych stref wolnego handlu na świecie, integrując rynek liczący 780 milionów mieszkańców i około jednej czwartej światowego PKB. Szacuje się ogromne obopólne korzyści ekonomiczne z powyższej umowy.

5. Kultura biznesu

Z badań holenderskiego psychologa Hofstede wynika, że Brazylia charakteryzuje się dużą akceptacją hierarchii, co może mieć wpływ na długi proces podejmowania decyzji. Ponadto Brazylia jest kulturą kolektywistyczną gdzie negocjacje i budowanie relacji jest niezwykle istotne. Nie robi się w Brazylii biznesu między firmami, a między ludźmi.

Spotkania biznesowe odbywają się w biurze. Ważne jest aby być punktualnym. Podczas spotkań obowiązuje strój formalny. Brazylijski importer doceni wszystkie informacje techniczne i ceny produktu, w tym klasyfikacji celnej oraz informacji o transporcie, gdyż tylko wtedy będzie mógł podjąć ostateczną decyzję. Nie należy jednak naciskać na klienta w nadziei na uzyskanie odpowiedzi, ponieważ zwykle odbywają się równoległe konsultacje dotyczące możliwych norm importowych, które mogą opóźnić proces podejmowania decyzji.

Wskazane jest podjęcie starań w celu udostępnienia katalogów i strony elektronicznej w języku portugalskim, aby pewne informacje techniczne nie musiały być tłumaczone ani wyjaśniane podczas spotkania. O ile to możliwe, żadne pytanie nie powinno pozostać bez odpowiedzi. Podczas spotkania możemy spodziewać się krótkiej i luźnej rozmowy przed rozpoczęciem negocjacji, jednak powinien to być krótki wstęp, po którym nastąpi merytoryczna dyskusja. Należy unikać tematów politycznych, nie wolno krytykować żadnego aspektu brazylijskiej kultury czy też regulacji importowych, ani nie wyrażać się negatywnie o swoim własnym kraju.

Kiedy zdamy sobie sprawę, że nie ma zainteresowania ze strony klienta, nie należy kontynuować kontaktu. Brazylijskim biznesmenom trudno jest być bezpośrednim i powiedzieć wprost, że nie są oni zainteresowani produktem.

Źródło: InvestExportBrasil

Polska Agencja Inwestycji i Handlu

Polska Agencja Inwestycji i Handlu (PAIH) jest instytucją doradczą wchodzącą w skład Grupy Polskiego Funduszu Rozwoju (PFR), punktem pierwszego kontaktu dla eksporterów oraz inwestorów.

Misją PAIH jest zwiększenie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do kraju oraz zasięgu i dynamiki umiędzynarodowienia polskich przedsiębiorstw.

Agencja działa zarówno w Polsce, jak i poprzez Zagraniczne Biura Handlowe (ZBH). Oferuje szybki dostęp do kompleksowej informacji dotyczącej otoczenia gospodarczo-prawnego Państwa projektów biznesowych. Pomaga również w pokonywaniu procedur administracyjnych dotyczących konkretnych przedsięwzięć, opracowaniu rozwiązań prawnych, znalezieniu odpowiedniej lokalizacji oraz wiarygodnych partnerów i dostawców. Zapewnia również dostęp do instrumentów finansowych, w tym ubezpieczeń oferowanych przez instytucje zrzeszone w Grupie Polskiego Funduszu Rozwoju.

PAIH na świecie...

ZASTRZEŻENIE

Powyższy materiał jest chroniony prawami autorskimi, które przysługują Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A. („PAIH”) i można go wykorzystywać w sposób dozwolony przez przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz. U. z 2019, poz. 1231), ale jedynie w celach niekomercyjnych (tj. na użytek własny). Nie jest dozwolone komercyjne wykorzystanie przekazywanych treści. Ponadto, materiał ten można wykorzystać, jeżeli przepisy lub zgoda uprawnionego zakładają, że wykorzystanie w celach niekomercyjnych nie wymaga pozwolenia ze strony uprawnionego. Dla innych sposobów wykorzystania materiału niezbędne jest uzyskanie pozwolenia od uprawnionego z tytułu autorskich praw majątkowych. PAIH nie ponosi odpowiedzialności z tytułu jakiegokolwiek szkody bezpośredniej lub pośredniej jakiegokolwiek rodzaju, w tym szkody za utratę zysków, wynikłej z całkowitego lub częściowego wykorzystania informacji udostępnionych przez PAIH w niniejszym materiale. W związku z tym, każdy odbiorca tych informacji powinien sprawdzić przydatność i poprawność wyżej wymienionych informacji zgodnie z ich przeznaczeniem i korzystać z tych informacji na własną odpowiedzialność. PAIH oraz jej pracownicy nie ponoszą w żadnym wypadku odpowiedzialności za jakąkolwiek decyzję lub działanie podjęte w oparciu o wyżej wymienione informacje, ani za jakiegokolwiek konsekwencje wynikające z decyzji podjętych w oparciu o te informacje.

Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.

ul. Krucza 50
00-025 Warszawa

NIP: 526-030-01-67

KRS: 0000109815

Kontakt:

Serwis PAIH24: +48 22 334 99 55

Kontakt PAIH24: paih24@paih.gov.pl

**Polska Agencja
Inwestycji i Handlu**
Grupa PFR

